

i en naiv, stærkt pantomimisk stil. Ofte kunne man ikke – fordi ansigterne var tykt sminkede, og fordi kameraet sjældent kom nær på dem – opfange ansigtsudtrykkene. Eller også blev de gjort så outrerede, at man kun alt for godt kunne opfange dem.

Det er på denne baggrund, Asta Nielsens præstation virker så forbløffende. For det første de store, udtryksfulde øjne, der næsten hypnotiserer tilskueren – dette ansigt står som tegnet på billedfladen, konturerne flyder ikke ud. Dertil kommer på den ene side roen og

Den næste premiere på en dansk Asta Nielsen-film fandt sted ca. 1 år efter „Afgrunden“'s premiere. Århusselskabet „Fotorama“'s „Den sorte Drøm“ kom op i „Panoptikon-Teatret“ i september 1911. Instruktør var igen Urban Gad, der påny udnyttede Asta Nielsens evner for det sensuelle og lidenskabelige.

Hun spiller i „Den sorte Drøm“ beridersken mademoiselle Stella, der tilbedes af grev Johan von Waldberg (en *jeune élégant* kaldes han i programmet) og af den kyniske hoffjuveler Hirsch. Stella foretrækker greven, der

NIELSENS FIRE DANSKE FILM

beherskelsen i spillet uden for højdepunkterne og endda i den meget effektivt iscenesatte slutningsscene og på den anden side den overrumplende voldsomhed i de dramatiske højdepunkter. Sidst, men ikke mindst – i samarbejde med forfatteren og instruktøren *Urban Gad* (Asta Nielsens *Stiller*) giver Asta Nielsen et relativt realistisk (dog ikke særlig nøje karakteriserende – karakteriseringskunsten skulle komme senere) portræt af en „moderne“, i begyndelsen selvstændigt levende kvinde med stærke sanser og stærke følelser (de optræder i karikatur i *Vampyr*dansen). Hvis man har set flere af de danske klassikerfilmatiseringer fra 1909 og 1910, er det alligevel ikke så svært at forstå den store furor, Asta Nielsen vakte i „Afgrunden“. Det kan hævdes, at denne film er en af de vigtigste forudsætninger for *August Bloms* målbevidste arbejde i 1911 for at gøre filmen mere samtidsrealistisk – Asta Nielsen har nok en andel i, at danskerne i årene før den første verdenskrig yder så smuk en indsats med det „sociale melodrama“.

imidlertid efter en hidsig spilleduel med Hirsch kommer til at skyldte rivalen en kæpsum, som han er ude af stand til at betale. Men Stella stjæler et kostbart smykke fra Hirsch for at redde den mand, hun elsker. Hirsch, der har set hende stjæle smykket, vil tie om sagen, hvis hun hengiver sig til ham – hvis ikke, vil greven blive hængt offentligt ud som meddelagtig i forbrydelsen. Og Stella er parat til at føje Hirsch, da greven træder ind ad døren! Greven misforstår naturligvis ganske situationen – trækker en revolver frem – og skyder Stella . . .

„Den sorte Drøm“ er en svagere konstrueret film end „Afgrunden“ (grevens entré midt under forførelsesscenen er jo naiv intrigemekanik), og „Politiken“ fandt ikke den afsluttende scene vellykket. Men bladet skrev: „Rollen som den forførelseriske rytterske klæder frk. Asta Nielsens mørke lidenskabelighed“. Efter de bevarede billeder at domme tog Asta Nielsen sig endnu smukkere ud i „Den sorte Drøm“ end i „Afgrunden“, og igen har hun

Richard Oswald, der i tyvernes Tyskland iscenesatte 3 film med Asta Nielsen, og som nu bor i Hollywood, skriver til os:

Medens jeg i sin tid var skuespiller på Düsseldorfer Schauspielhaus hos Luise Dumont, så jeg „Afgrunden“. Jeg blev i den grad fascineret af denne store, geniale personlighed, at jeg kun kunne sammenligne hende med Sarah Bernhardt, Duse, Charlotte Wolter. Da jeg i 1914 kom til filmen, var mit varmeste ønske at optage film med denne geniale kvinde. Under krigen – det var vel i 1916 – rejste jeg til København for at virkeliggøre dette ønske. Jeg blev gæstfrit modtaget og var lykkelig over at kunne skrive kontrakt med hende. Kontrakten skulle træde i kraft efter krigen. Først fire år senere – i 1920 – blev planerne til noget. Jeg skrev „Kurfürstendamm“ – jeg skrev alle mine manuskripter selv – der fortalte om, hvorledes djævelen kedede sig i Helvede og derfor rejste til Jorden – *Conrad Veidt* var fremragende som djævelen. Han bliver bedraget af alle – den stakkels djævel! – og vender lykkelig tilbage til sit herlige Helvede. Til denne film skrev jeg to roller til Asta: En backfisch på 16 år og en gammel kokkepige. Hun var vidunderlig. Jeg beklagede blot, at man ikke kunne høre, hvad hun så smukt fremsagde . . . Så iscenesatte jeg „Reigen“ med hende – ikke Schnitzlers, desværre kun Oswalds. Også heri var hun fascinerende. Ligeså i „Gehetzte Frauen“. Hun er et unikum, et geni.

Jeg sender Asta Nielsen de hjerteligste hilsener i anledning af hendes fødselsdag. En sådan kunstnerinde kan ikke ældes – lige så lidt som et maleri af Rubens.